

การศึกษากิจกรรมการวางแผนการบริหารของผู้บริหารการพยาบาล

นางสาวมธุรี วรวิเศษชา

ศูนย์วิทยพัทยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974 - 578 - 802 - 3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017785 117840986

A STUDY OF ADMINISTRATIVE PLANNING ACTIVITIES
OF NURSING SERVICE ADMINISTRATORS

Miss. Mathuree Warawanitcha

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education

Nursing Administration Program

Graduate School

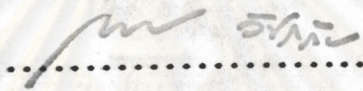
Chulalongkorn University

1990

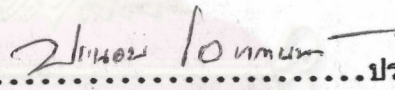

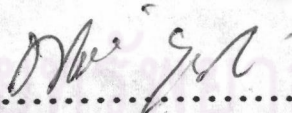
หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษากิจกรรมการวางแผนการบริหารของผู้บริหารการพยาบาล
โดย   นางสาวมธุรี วรวิเศษชา
ภาควิชา   คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
   สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงทิพย์ ชัยนิบาลสถิตย์

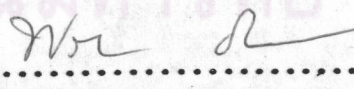
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

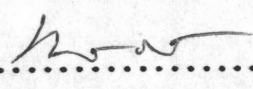

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการสอบ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โทกานนท์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงทิพย์ ชัยนิบาลสถิตย์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวิวัฒน์ ปิตยานนท์)

มจรี วรวิชชา : การศึกษากิจกรรมการวางแผนการบริหารของผู้บริหารการพยาบาล
(A STUDY OF ADMINISTRATIVE PLANNING ACTIVITIES OF NURSING SERVICE,
ADMINISTRATORS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.พวงรัตน์ บุญยานุรักษ์, อ.ที่ปรึกษาร่วม :
ผศ.ดร.พวงทิพย์ ชัยพิบาลสุภษดี , 171 หน้า. ISBN 974-578-802-3

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการบริหาร และปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการบริหารของผู้บริหารการพยาบาล กลุ่มตัวอย่างจำนวน 125 คน เลือกโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่สร้างโดยผู้วิจัยและผ่านกระบวนการทดสอบความตรงตามเนื้อหา และความเที่ยงภายใน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ผู้บริหารการพยาบาลมีการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารอยู่ในระดับปฏิบัติบางครั้ง และมีการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบุคลากรพยาบาลอยู่ในระดับบ่อยครั้ง ส่วนการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนงบประมาณและแผนวัสดุอุปกรณ์อยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้ง
2. ผู้บริหารการพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารสูงกว่า ผู้บริหารการพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหมอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารอยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งทุกสังกัด
3. ผู้บริหารการพยาบาลที่มีประสบการณ์ในตำแหน่ง 6 - 10 ปี มีการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนด้านวัสดุอุปกรณ์ สูงกว่า ผู้บริหารการพยาบาลที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งบริหาร 1 - 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารทุกด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้งทั้ง 3 กลุ่มประสบการณ์
4. ผู้บริหารการพยาบาลทั้งที่เคยและไม่เคยได้รับการอบรมทางการบริหารการพยาบาล มีการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนทุกด้าน อยู่ในระดับปฏิบัติเป็นบางครั้ง
5. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตาม สังกัด ประสบการณ์ในตำแหน่งบริหาร และการได้รับการอบรมทางการบริหารการพยาบาล ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารทุกด้านอยู่ในระดับ มีปัญหาปานกลาง ซ้ำรอยที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 3.00 คือ ข้อที่ว่า สภาพแวดล้อมมีการเปลี่ยนแปลงไม่สามารถคาดหมายได้ล่วงหน้า งบประมาณจำกัดยากต่อการกำหนดแผน และขาดการจูงใจให้เกิดความร่วมมือในการกำหนดวิธีปฏิบัติ

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
(เดิมเป็นภาควิชาพยาบาลศึกษา)
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

MATHUREE WARAWANITCHA : A STUDY OF ADMINISTRATIVE PLANNING
ACTIVITIES OF NURSING SERVICE ADMINISTRATORS. THESIS ADVISOR :
ASSOCIATE PROF. PUANGRAT BOONYANURAK, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR :
ASSISTANT PROF. PUANGTIP CHAIPHIBALSARIDI, Ph.D. 171 pp.
ISBN 974-578-802-3

This research was designed to study and to compare activities and problems of administrative planning activities of nursing service administrators. One hundred and twenty-five subjects were selected by using the multistage sampling method. The instrument developed by the investigator was the questionnaire which was validated and tested for internal consistency. The major findings were as follows :

1. Nursing service administrators practiced in all administrative plans at occasional level and practiced personal plan at frequent level, however the budget and commodity plan were practiced at occasional level.
2. Nursing service administrators of the Ministry of Public Health and the Ministry of University Affairs performed more practiced in all administrative plans than nursing service administrators of the Ministry of Defence at .05 significant level. The planning activities in all plans has been practicing at occasional level in all settings.
3. Nursing service administrators who have 6-10 years administrative work experiences performed more practiced in commodity plan than those who have 1-5 years administrative work experiences nurse administrators at .05 level. The planning activities in all plans has been practicing at occasional level for all work experiences groups.
4. There were no statistical significant differences at .05 level in administrative planning activities classified by attended and unattended in nursing service administration program. The planning activities in all plans has been practicing at occasional level in both groups.
5. There were no statistical significant differences at .05 level in viewing planning activities problems classified by jurisdiction, administrative work experiences and experience in nursing administration training program. The level of planning activities problems were at medium level. The highest mean score of problems in Sub-item were "no expectations regarding the changing environment" "Budget is limited" and "lack of motive in practicing collaborative activities."

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา คณะกรรมการบริหารหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
(เดิมเป็นภาควิชาพยาบาลศึกษา)
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา 2533.....

ลายมือชื่อนิติ ๙ ๙๗

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... M. S. K.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม ๙๗ ๐๒

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง โดยได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญาอนุรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการชี้แนะ แก้ไขข้อบกพร่องรวมทั้งให้กำลังใจและให้ความเอ็นดูแก่ศิษย์ตลอดมา โดยทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจอย่างไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก ศิษย์รู้สึกถึงความเป็นอัจฉริยะบุคคล และซาบซึ้งในน้ำใจของท่านเป็นที่สุด และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงทิพย์ ชัยนิบาลสฤษดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อคิด ตลอดจนกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ รองศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์ ที่กรุณาพิจารณาและแนะนำแก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธ์ ซึ่งได้ติดตามและสนับสนุนผู้วิจัยด้วยความห่วงใยเสมอมา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและช่วยเหลือเกี่ยวกับการใช้สถิติ และผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน ที่กรุณาตรวจและแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

อนึ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการ หัวหน้าพยาบาล หัวหน้าฝ่ายวิชาการของโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการทดลองเครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนผู้บริหารการพยาบาลทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาการพยาบาลทุกท่าน คุณอนุชิต และคุณสุกีน วรวิษชา คุณสุวรรณี นรินทะพันธ์ และนายแพทย์จิต นรินทะพันธ์ ให้เงินทุนสนับสนุนการวิจัย และให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา และขอขอบคุณ คุณวารินทร์ พัดทอง คุณวรรณระวี อัคนิจ เพื่อน ๆ คม. รุ่น 14 คุณประชิด สราชนันท์ คุณอภิรดี ชัยวีระไทย คุณประไพ จิวิธยากุล คุณสุวิณี วิวัฒน์วานิช และพี่น้องร่วมสถาบันที่กรุณาช่วยเหลือในการทำวิจัย เพื่อน ๆ วท.สบ. รุ่น 3 ที่ร่วมให้กำลังใจ สมาชิกในครอบครัว "วรวิษชา" และ "นรินทะพันธ์" ทุกท่านที่ให้โอกาสและกำลังใจในการทำวิจัย คุณสุภาณี รัตนาภ ผู้ช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ และผู้สนับสนุนช่วยเหลือผู้วิจัยที่ไม่สามารถเอ่ยชื่อนามได้หมดอีกหลายท่าน ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความมีน้ำใจของท่าน และขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

มธุรี วรวิษชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญตาราง.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ปัญหาของการวิจัย.....	7
แนวเหตุผลและสมมุติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดและทฤษฎีการวางแผน.....	12
ความหมายของการวางแผน.....	13
ประเภทของการวางแผน.....	14
กระบวนการวางแผน.....	16
การวางแผนในองค์การสุขภาพ.....	29

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แผนการบริหารการพยาบาล.....	33
แผนบุคลากรพยาบาล.....	34
แผนการบริหารงบประมาณ.....	41
แผนวัสดุอุปกรณ์.....	43
ปัญหาและอุปสรรคของการทำแผน.....	48
3 วิธีดำเนินการวิจัย และการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	51
ประชากร.....	51
ตัวอย่างประชากร.....	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
5 สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	95
สรุปผลการวิจัย.....	96
อภิปรายผลการวิจัย.....	104
ข้อเสนอแนะ.....	118
บรรณานุกรม.....	120
ภาคผนวก.....	127
ประวัติผู้เขียน.....	171

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนชั่วโมงการพยาบาลที่ผู้ป่วยต้องการ.....	37
2 จำนวนผู้บริหารการพยาบาลที่เป็นตัวอย่างประชากรจำแนกตามโรงพยาบาล.....	53
3 จำนวนข้อในแบบสอบถามการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหาร จำแนกตามประเภทของแผน.....	54
4 จำนวนข้อในแบบสอบถามปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหาร จำแนกตามประเภทของแผน.....	55
5 จำนวนร้อยละของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามสังกัด ตำแหน่งทางการบริหาร ประสบการณ์ในตำแหน่งบริหาร และการได้รับการอบรมทางการบริหารการพยาบาล.....	61
6 การปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารของผู้บริหารการพยาบาลโดยส่วนรวม.....	64
7 การปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารของผู้บริหารการพยาบาลจำแนกตามสังกัด....	65
8 การปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหาร ของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งบริหาร.....	68
9 การปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามการได้รับการอบรมทางการบริหารการพยาบาล.....	71
10 การปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบุคลากรพยาบาลของผู้บริหารการพยาบาล.....	73
11 การปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนงบประมาณ ของผู้บริหารการพยาบาล.....	76
12 การปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนวัสดุอุปกรณ์ ของผู้บริหารการพยาบาล.....	79
13 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามสังกัด.....	82
14 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งบริหาร.....	85
15 เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยของคะแนนการปฏิบัติกิจกรรม การวางแผนบริหาร ของผู้บริหารการพยาบาล จำแนกตามการได้รับการอบรมทางการบริหารการพยาบาล.....	87

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารของผู้บริหาร การพยาบาล โดยรวม และรายด้าน.....	89
17 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหาร ของผู้ บริหารการพยาบาล โดยรวมและจำแนกตามสังกัด.....	90
18 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนการบริหารของผู้ บริหารการพยาบาล จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่งบริหาร.....	91
19 เปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหาร ของผู้ บริหารการพยาบาล จำแนกตามการได้รับการอบรมทางการบริหารการพยาบาล..	93
20 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรมการวางแผนบริหารของผู้บริหาร การพยาบาล เป็นรายชื่อ.....	ภาคผนวก ค.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1 แสดงกระบวนการวางแผน.....	20
2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างแผนงานและปัจจัยในการบริหาร.....	34

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย